

1. Introduction

Law is concerned with human behaviour. Although different societies encourage different forms of behaviour all human beings have the capacity to behave in any way prescribed, on the condition we do understand what the law requires us to do. The same applies to legal translation, which in order to be successful in terms of communication must incorporate target language-oriented text-normative equivalents.

Legal translators are usually ‘left to their own devices’ in making their decisions as to the right stylistics and tone to be adopted in translation. These decisions are usually based on comparative analysis of random parallel texts, which may prove to be a time-consuming and tiresome activity.

This ‘introduction’ aims to offer practical information regarding the conventions and norms which are characteristic of legislative texts. It is also designed to aid translators in their work by offering a practical comparative manual of the Polish and English drafting styles and other useful information on legal translation.

1.1. Legal norm

A **legal norm** can be defined to contain a normative statement that produces some legal effects. Any legal norm must convey information in order to fulfil its function of communicating standards of behaviour. Consequently, a norm serves as a scheme of interpretation¹.

The problem of the legal norm has also been discussed in terms of ‘legislative sentences’² which consist of the following elements:

- **fact-situation** (*Tatbestand*) which specifies the conditions under which the particular rule operates – in other words, it gives conditions of application of a given norm;
- **statement of law** (*Tatfolge*) which prescribes the action to be taken and by whom in the event the conditions constituting the fact-situation are met; in point of fact, it determines legal modality of the norm³.

¹ *Van Kralingen*, <http://websetr.cs.uga.edu/~maduko/SemWeb/coc-frame-ont-for-law.pdf>

² One of the first analyses of legislative texts was written in 1843 by an English barrister named *George Code*.

³ See: *S. Šarčević*, *New Approach to Legal Translation*. The Hague/London/Boston, 2000, p. 136.

1.2. Fact-situation in English legislative sentences

The statement of law, which specifies its modality, is always in the main clause (or clauses), whereas the elements pertaining to the fact-situation are more flexible, being formulated as adverbial modifiers in a subordinate ‘if’ or ‘where’ clause.

The clauses which express fact-situation can be introduced in English by conjunctions such as ‘if’ (*jeżeli, jeśli*), ‘on condition that’ (*pod warunkiem, że...*), ‘provided that’ (*pod warunkiem, że..., o ile...*), ‘providing that’ (*pod warunkiem, że..., o ile...*), ‘so / as long as’ (*dopóki..., tak długo jak..., pod warunkiem, że...*) and ‘unless’ (*jeżeli nie..., jeśli nie..., o ile nie..., chyba że...*). In the case of English legislative texts, however, legal rules are being formulated mostly as conditional sentences, with ‘if’ – clauses and ‘where’ – clauses introducing the fact-situation.

1.3. Fact-situation in Polish legislative sentences

The clauses which express fact-situation can be introduced in Polish by conjunctions such as *jeżeli, jeśli, w przypadku gdy, w wypadku gdy, pod warunkiem, chyba że, o ile, w razie*. See the following examples:

jeżeli = ‘where’ / ‘if’ / ‘embedded fact situation’

Jeżeli współnik nie uiszcil dopłaty w określonym terminie, obowiązany jest do zapłaty odsetek ustawowych (...). (KSH⁴ Art. 178 § 2)

Where a shareholder fails to make an additional payment by the specified date, he shall be obliged to pay statutory interest (...). (CCC1)⁵

If a shareholder does not pay the additional contribution within a specified deadline, he shall pay statutory interest (...). (PCCC)⁶

w wypadku gdy = ‘when’

Przepis powyższy stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy umowa została zawarta w imieniu osoby prawnej, która nie istnieje. (KC⁷ Art. 39 § 2)

The above provision shall correspondingly apply **when** a contract has been concluded in the name of a legal person which is non-existent. (PCC)⁸

pod warunkiem = ‘on condition that’

Stosowanie niebezpiecznych substancji i niebezpiecznych preparatów chemicznych jest dopuszczalne pod warunkiem zastosowania środków zapewniających pracownikom ochronę ich zdrowia i życia. (KP⁹ Art. 221 § 3)

⁴ Kodeks spółek handlowych (KSH).

⁵ Bem R., E. Kucharska, J. Marynowicz, A. Mączka, Code of Commercial Companies, Kraków 2002, (CCC1).

⁶ K. Michalowska, Polish Commercial Companies Code, Warszawa 2001.

⁷ Kodeks cywilny (KC).

⁸ D. Kierzkowska (ed.), The Polish Civil Code, Warszawa 1997, (PCC).

⁹ Kodeks pracy (KP).

Hazardous chemical substances and preparations may be used **on condition that** measures are taken to protect the health and life of employees. (PLC)¹⁰

chyba że = ‘unless’ / ‘save as’

*Jeżeli akcjonariusz nie dokonał wpłaty w terminie określonym w § 1, jest on obowiązany do zapłacenia odsetek ustawowych za opóźnienie lub odszkodowania, **chyba że** statut stanowi inaczej.* (KSH Art. 330 § 5)

If the shareholder fails to make the payment on the date specified in § 1, the shareholder shall pay statutory interest on delay or damages, **unless** the statutes provide otherwise. (PCCC)

Save as otherwise provided in the company articles, a shareholder who has failed to make payment by the date referred to in paragraph 1 shall be liable to pay statutory interest for the default, or damages. (PCOCPAC)¹¹

o ile = ‘if’

*Zmiany i uzupełnienia zgłoszone przez wierzycieli mogą być przedmiotem obrad i głosowania, **o ile** upadły na nie się zgodzi.* (PU Art. 185)¹²

The alterations and amendments submitted by the creditors may be discussed at the debates and may be put to the vote **if** the bankrupt approves them. (PCC)

1.3.1. Embedded fact-situation in Polish legislative sentences

The fact-situation may also take the form of an embedded modifier which is introduced in Polish legislative sentences by means of *w razie*, *w przypadku*, *w wypadku*. See the examples below:

(i) **w razie** = ‘in case’

***W razie** dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków (...).* (KC). Art. 24

In case of an infringement he may demand that the person who committed the infringement perform acts necessary to remove its effects (...). (PCC)

(ii) **w razie** = ‘upon’ / ‘should’

*Statut może stanowić, że akcje ulegają umorzeniu **w razie** zniszczenia się określonego zdarzenia bez powzięcia uchwały przez walne zgromadzenie.* (KSH Art. 359 § 6)

The statutes may provide for share redemption **upon** the occurrence of a specific event without a resolution of the general meeting. (CCC1)

The company articles may provide for redeeming shares without the resolution of the general meeting **should** a certain event occur. (PCOCPAC)

¹⁰ K. Michałowska, Polish Labour Code, Warszawa 2003, (PLC).

¹¹ D. Kierzkowska (ed.), The Polish Code of Commercial Partnerships and Companies, Warszawa 2001, (PCOCPAC).

¹² Prawo upadłościowe (PU).

(iii) *w razie* = ‘when’ / ‘in the case where’ / ‘in the case of’

Przepisy § 1, 2, 4 i 5 stosuje się odpowiednio w razie ustania stosunku zależności. (KSH Art. 6 § 6)

The provisions of §§ 1, 2, 4, and 5 above shall apply accordingly to instances **when** the dependence relationship has ceased. (CCC1)

The provisions of §§ 1, 2, 4 and 5 shall apply *mutatis mutandis* **in the case where** a relation of dependence ceases to exist. (PCCC)

The provisions of paragraphs 1, 2, 4 and 5 shall apply accordingly **in the case of** cessation of a relationship of dependency. (PCOCPAC)

(iv) *w wypadku* = ‘if’

Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w wypadku wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub ustanowienia na nim użytkowania.

The provision of paragraph 2 shall apply correspondingly **if** an enterprise is leased or a usufruct is established on it.

2. Tenses in legislative drafting

2.1. Tense in English legislative drafting

The present tense used in drafting of French and Polish legislative texts is generally rendered by the mandatory ‘shall’ in English. According to modern drafting manuals, however, the drafter may also use present tense since the majority of rules have a continuing effect. They speak at the time of reading, not merely at the time of their adoption. The present tense thus includes the future tense. Therefore, the word ‘shall’ is not to be used for stating a rule of law; the drafter should use it only to differentiate between mandatory and permissive statements. See the example below:

☺	☹
A violation of any provision of this article shall be a misdemeanour.	A violation of any provision of this article is a misdemeanour.

The practice of using ‘shall’ to state a legal result is called the ‘false imperative’ and some legislative drafters and translators suggest that ‘shall’ should be abandoned.

2.2. Tense in Polish legislative drafting

There are no separate grammar rules to be applied in Polish legislative texts. One must only remember that the present tense is used in Polish drafting to express both normative content of a legislative sentence (legal/deontic modality) and fact-situation (epistemic modality).

See the following example:

stosuje się = ‘shall be governed’ / ‘shall apply’

W sprawach określonych w art. 1 § 1 nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. (KSH Art. 2)

All matters set forth in Article 1 § 1 which are not regulated in this Act **shall be governed** by the provisions of the Civil Code. (CCC1)

The provisions of the Civil Code **shall apply** to any matters specified in Article 1, paragraph 1 not regulated in this Act. (PCOCPAC)

3. Permission and authorisation in legislative sentences

3.1. Permission in English legislative sentences

As acknowledged by many lawyers, an act which is not prohibited is permitted. Permissions and authorisations convey rights, privileges and powers on legal subjects. Permissions usually express a facultative operation which a person or legal institution is free to do. In other words, permissions cannot be violated. It must also be remembered that the granting of a permission serves as a means of cancelling a command, requirement, or a prohibition or making an exception to a command, requirement, or prohibition¹³. As for authorisations, they are usually defined as a special type of legal speech act in which the permissive ‘may’ can be interpreted as expressing a duty.

‘May’ as permitted action

The English drafters are advised to use ‘may’ to authorise, but not require a person to take an action. To put it differently, ‘may’ should be used to denote discretionary authority.

‘It is lawful to’/ ‘it shall be lawful to’ = *dopuszcza się / jest zgodne z prawem*

It is lawful for a person to use such force as is reasonable to prevent the suicide of another person or any act which the person believes on reasonable grounds would, if committed, result in the suicide of another person. (Crimes Act 1900 – Sect. 18¹⁴)

It **shall be lawful** for collecting officers to receive certified checks drawn on National and State banks and trust companies, during such time and under such regulations as the Secretary of the Treasury may prescribe, in payment for duties on imports, and all public dues, including special customs deposits. (US Law Collection – Title 19 – Customs and Duties¹⁵)

3.2. Authorisation in English legislative sentences

Authorisation confers power on a natural or legal person to perform an act which otherwise that person would not be permitted to perform¹⁶ and can be formulated by using the quasi modal phrases such as ‘be entitled to’, ‘be authorised’, ‘have the right to...’ and so forth. All these phrases usually appear in the indicative tense.

¹³ See: S. Šarčević, *op. cit.*, p. 142.

¹⁴ Retrieved from: <http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/disp.pl/au/legis/act/consol%5fact/ca190082/?quwry=title+%28+%22crime+act+1900%22+%29>.

¹⁵ Retrieved from: <http://www4.law.cornell.edu/uscode/19/ch1.html>.

¹⁶ See: S. Šarčević, *op. cit.*, p. 145.

Część I
angielsko-polska

Part I
English-Polish

A

a fortiori *a fortiori*, tym bardziej

ABA (American Bar Association) Amerykańska Rada Adwokacka

abandon porzucać / porzucić, odstąpić od czegoś, zaniechać

abandoned property mienie porzucone, rzecz porzucona

abandonment porzucenie, odstąpienie, zaniechanie

abandonment of a movable porzucenie rzeczy ruchomej

abandonment of action odstąpienie od powództwa

abandonment of child porzucenie dziecka
abate 1. anulować, unieważniać 2. udzielać ulgi, obniżyć

abatement rabat, bonifikata, ulga podatkowa

abduct uprowadzać, uprowadzić

abermurder zabójstwo zwykłe, morderstwo

abet podżegać, podjudzać, nakłaniać do dokonania przestępstwa

abettor podżegacz, poplecznik, pomocnik

abeyance 1. zawieszenie, brak rozstrzygnięcia 2. odroczenie 3. nieskuteczność

in abeyance w zawieszeniu

lands in abeyance bezpańskie grunty, brak właściciela gruntu

law is in abeyance prawo nie jest egzekwowane

abide (by) dotrzymywać, przestrzegać, podporządkować się

abide by the law przestrzegać prawa

ability to provide support zdolność do świadczenia, zdolność dołożenia na utrzymanie (*np. dziecka*)

abjuration (USA) wyrzeczenie się wierności krajowi, wyparcie się

abode miejsce pobytu / zamieszkania, siedziba, mieszkanie

place of abode miejsce zamieszkania

right of abode prawo pobytu

abolish znosić, obalać, likwidować, unieważniać, uchylać

abolish the death penalty znieść karę śmierci

abolishment zniesienie, obalenie, likwidacja, uchylenie, unieważnienie

abolition zniesienie, obalenie, likwidacja, uchylenie, unieważnienie

abortion on demand aborcja na życzenie

abrogate unieważniać, uchylać, anulować, odwoływać, abrogować

abrogate a law uchylać prawo

abrogate a treaty unieważniać traktat

abrogation odwołanie, zniesienie, unieważnienie, uchylenie, abrogacja

abscond zbiec, ukrywać się przed prawem

absconding debtor ukrywający się dłużnik

absence nieobecność, absencja

absence at / from work nieobecność w pracy

unjustified absence at work niesprawiedliwiona nieobecność w pracy

absence money dodatek za rozłąkę

absence of next of kin spadek nieobjęty

absentee bumelant, nieobecny

absenteeism notoryczna absencja

rate of absenteeism wskaźnik absencji

to calculate the absenteeism obliczyć absencję

absolute bezwzględny, absolutny, bezwarunkowy, całkowity

absolute acceptance przyjęcie bezwarunkowe

absolute discharge bezwarunkowe odstąpienie od wymierzenia kary

absolute legacy zapis bezwarunkowy

absolute majority of votes bezwzględna większość głosów

absolute privilege immunitet, nietykalność, przywilej absolutny / bezwzględny (*uchylający odpowiedzialność sprawcy zniesławienia*)

absolute title tytuł wyłączny

absolution rozgrzeszenie, absolucja, oczyszczenie

absolution of a charge oczyszczenie z zarzutów

absolution of sin oczyszczenie z grzechu

absolve zwolnić, uwolnić, niewinnić, uwalniać od winy

absolve someone from an obligation zwolnić kogoś ze zobowiązania

abuse (noun) 1. nadużycie, niewłaściwy użytek 2. krzywdzenie, maltretowanie, znęcanie się nad kimś, gnębienie, złe obchodzenie się z kimś

abuse of power nadużycie władzy

abuse of process nadużycie prawa procesowego

abuse of trust nadużycie zaufania

abuse (verb) nadużywać

abuse a dominant position nadużywać pozycji dominującej

abuse a relationship of dependence nadużywać stosunku zależności

abusive words słowa obelżywe

accept przyjąć, przyjmować, dokonać odbioru dzieła, odbierać

accept an inheritance przyjąć spadek

accept an offer przyjąć ofertę

accept delivery przyjąć dostawę

acceptable akceptowalny, dogodny, możliwy do przyjęcia, zadowolający, dopuszczalny, satysfakcjonujący

acceptable offer oferta do przyjęcia

acceptance 1. przyjęcie, odbiór / odebranie dzieła 2. akceptacja, aprobat, uznanie, wyrażenie zgody 3. akcept, weksel akceptowany

simple acceptance przyjęcie spadku proste

unreserved acceptance of an inheritance przyjęcie spadku proste

communicate acceptance zawiadomić o przyjęciu oferty

acceptance of a gift przyjęcie darowizny

acceptance of an inheritance przyjęcie spadku

acceptance of the inheritance under limitation of liability przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza

acceptilation akceptylacja, umorzenie zobowiązania w prawie szkockim

access 1. dostęp 2. wgląd 3. dojście, dojazd, wejście, podjazd

right of access droga konieczna, prawo dostępu do nieruchomości

to gain access to something uzyskać dostęp do czegoś

access right prawo dostępu do nieruchomości, droga konieczna

access road droga dojazdowa, wjazd na autostradę

access to a profession dostęp do zawodu

access to books wgląd do ksiąg

access to power dojście do władzy

accession objęcie, nabycie, akcesja

accession to an estate objęcie spadku, nabycie spadku

accession to the throne objęcie tronu, wstąpienie na tron

accessory uboczny

accident 1. wypadek, katastrofa, awaria, nieszczęśliwe wydarzenie 2. przypadek, traf

occupational accident wypadek przy pracy

on-the-job accident wypadek przy pracy

to have an accident at work ulec wypadkowi w pracy

- to insure against an occupational accident** ubezpieczyć się od wypadku przy pracy
- to investigate on-the-job accidents** badać wypadki przy pracy
- to meet with an accident at work** ulec wypadkowi w pracy
- accident at work** wypadek przy pracy
- accident benefit** renta wypadkowa
- accident frequency rate** wskaźnik wypadków przy pracy
- accident while travelling** wypadek w drodze do pracy lub z pracy
- acclamation** aklamacja, poklask
- carried by acclamation** przyjęty przez aklamację
- accomplice** współsprawca, współwinny, współnik (*w przestępstwie*)
- account** 1. konto, rachunek 2. relacja, sprawozdanie, raport, opis, relacja 3. wyjaśnienie, wytłumaczenie
- analytical account** konto analityczne
- auxiliary account** rachunek pomocniczy
- balance sheet account** konto bilansowe
- bank account** rachunek bankowy
- named bank account** rachunek bankowy imienny
- banking account** konto bankowe
- blocked account** konto zablokowane
- capital account** konto kapitałowe
- chart of accounts** plan kont
- clearing account** konto rozliczeniowe
- contra account** konto korygujące
- control account** konto syntetyczne
- corporate account** rachunek przedsiębiorstwa / spółki
- credit-balance account** konto aktywne
- currency account** rachunek walutowy
- current account** rachunek bieżący
- debit-balance account** konto pasywne
- deposit account** konto depozytowe
- detailed account** konto analityczne
- discrepancy of accounts** niezgodność kont
- exchange equalisation account** konto dewizowe wyrównawcze
- foreign currency account** rachunek dewizowy
- frozen account** konto zablokowane
- impersonal account (UK, USA)** konto nieosobowe / martwe
- joint account** rachunek wspólny
- liability and equity account** konto pasywne
- manufacturing account** konto kosztów produkcji
- name of the account** nazwa konta
- nominal account** konto wynikowe / niebilansowe
- over-and-short account** konto różnic kasowych
- permanent account** konto bilansowe
- personal account (UK, USA)** konto osobowe
- real account** konto bilansowe
- reciprocal account** konto wzajemnych rozliczeń
- running balance form of account** konto jednostronne / drabinkowe
- savings account** rachunek oszczędnościowy
- settlement of accounts** rozliczenie pieniężne
- skeleton account (USA)** konto teowe
- stock account** konto zapasów
- stock purchase account (UK)** konto zakupu zapasów
- stock sale account (UK)** konto sprzedaży zapasów
- subsidiary account** konto analityczne, rachunek pomocniczy
- suspense account** konto przejściowe
- T-account** konto teowe
- temporary account** konto wynikowe / niebilansowe
- time deposit account, term deposit account** rachunek lokat terminowych
- total account** konto zbiorcze, konto syntetyczne

- to balance an account** zamknąć rachunek
- to charge an account** obciążyć konto
- to close an account** zamknąć rachunek
- to combine accounts** połączyć konta
- to credit an account** uznać konto
- to debit an account** obciążyć konto, zapisać w ciężar konta
- to divide an account** podzielić konto
- to examine / to verify an account** sprawdzić rachunek
- to have / to maintain an account** mieć konto
- to keep / to carry / to operate an account** prowadzić rachunek
- to open an account at the bank** otworzyć konto bankowe
- to overdraft the account** przekroczyć konto
- to pay money into an account** wpłacić pieniądze na rachunek
- to settle an account** uzgodnić konto, rozliczyć konto
- to subdivide an account** podzielić konto poziomo
- to transfer into an account** przelać / przekazać sumę na konto
- accountability** poczytalność, odpowiedzialność
- accountancy** rachunkowość
- accountant 1.** księgowy **2.** audytor
- certified public accountant, CPA** dyplomowany księgowy
- chartered accountant, CA** dyplomowany biegły księgowy
- chief accountant** główny księgowy
- accounting** rachunkowość
- bank accounting** rachunkowość bankowa
- cash basis of accounting** rachunkowość kasowa
- creative accounting** rachunkowość kreatywna
- environmental accounting** rachunkowość ekologiczna
- financial accounting** rachunkowość finansowa
- general accounting** rachunkowość ogólna
- green accounting** rachunkowość ekologiczna
- inflation accounting** rachunkowość inflacyjna
- managerial accounting** rachunkowość zarządcza
- national accounting** rachunkowość społeczna
- public accounting** rachunkowość budżetowa
- public-sector accounting** rachunkowość budżetowa
- responsibility accounting** rachunkowość odpowiedzialności
- social responsibility accounting** rachunkowość odpowiedzialności społecznej
- Accounting Act** Ustawa o rachunkowości
- accounting concept** koncepcja rachunkowości
- accounting cycle** cykl rachunkowości
- accounting for accounts receivable** rachunkowość należności
- accounting for capital assets** rachunkowość środków trwałych
- accounting for capital stock** rachunkowość kapitału akcyjnego
- accounting model** model rachunkowości
- accounting period** okres sprawozdawczy / rachunkowy
- accounting policy** polityka rachunkowości
- accounting principles** standardy rachunkowości
- Accounting Principles Board, APB** Rada ds. Zasad Rachunkowości
- accounting standards** zasady rachunkowości
- accounts** rachunkowość
- abridged accounts** sprawozdanie finansowe skrócone / uproszczone
- consolidated accounts** sprawozdanie finansowe skonsolidowane